

Z Berlína do Jihlavy: 430 kilometrů za 25 dní

O cestě dvanácti totálně nasazených Čechů z Kerkowa bei Argemunden
nedaleko Berlína zpět do vlasti

30. duben 1945 – 24. květen 1945

Adéla Kubištová, Michaela Pavlincová, Jana Skálová
v rámci projektu organizace POST BELLUM o. p. s. - Příběhy našich sousedů
30. 5. 2016

Zdroje:
fotografie a scany: archiv Bohuslava Svobody
věty v polštině: Google Translator

Jarní květnový den se pomalu a unaveně chýlil ke konci. Slunce páliło, což bylo v polovině května nezvyklé, nicméně je pravda, že tento rok bylo tak trochu jiné a zvláštní úplně všechno. Chtělo by to déšť, napadlo by tenkrát kohokoli, kdo by se v těch dusných dnech rozhlédl po suchých pláních, stromech obsypaných zhnědlým jehličím a vyschlých tocích západního Polska, kde rtuť teploměru šplhala až k vzhledem k ročnímu období rekordním třiceti stupňům.

Na suché kamenité cestě se pod dvanácti páry nohou zvedala oblaka prachu. Nikdo nemluvil – jednak byli unaveni z výjimečně dlouhého celodenního pochodu, jednak se museli neustále soustředit na směr cesty, na níž se ukazatele objevovaly jen zřídka, a jednak byla většina z nich věčně pohroužena do vlastních myšlenek na domov nebo rodinu, snad postě si v duchu předčítali dopisy od svých manželek či milenek, které na ně doma (jak doufali) netrpělivě čekali. Takové chování a ulpívání na každé drobnosti, kterou jim z domova poslali, by nezasvěcenému mohlo připadat až příliš přehnané či dětinské, jenže mladým Čechům, které před třemi roky poslali do Německa, bylo teprve okolo dvaceti až pětadvaceti, nepoznali ještě, jaké to je, žít bez svých nejbližších, byť s možností jim kdykoli napsat.

Už se smrákalo, když se před nimi konečně vynořila toužebně očekávaná vesnice. Unaveně zajásali. Vždyť toužebně očekávaný odpočinek, jídlo a spánek byli už téměř na dosah ruky!

Do vsi dorazili až téměř za tmy. To se zdálo poněkud problematické, neboť bylo potřeba najít vhodné místo k přespání a přípravě jídla. V blízkosti totiž nebyl žádný les ani nic podobného, a spát uprostřed louky či pole se vzhledem k v tomto dusném horku dost pravděpodobné možnosti bouřky nikomu riskovat nechtělo. Nakonec, když už to vypadalo, že budou muset nachystat ležení uprostřed návsi, objevili k nadšení všech malou, zapadlou a očividně hodně starou stodolu, která byla k nerušenému odpočinku jako stvořená. Nikdo nenamítal, že stavení může někomu patřit. Zvykli si. Nejednou se stalo, že je prostě někdo objevil v „opuštěné“ kůlně nebo chatce, a to pak měli opravdu hodně naspěch, aby se odsud stačili vypakovat, než majitel třeba zavolá svého psa nebo něco (to se tedy ještě nestalo, ale jeden nikdy neví)!

Po večeři si rozložili cely a deky okolo ohně. Tenké pokrývky ale zdaleka nestačily, protože noci byly oproti dnům chladné, a oheň v noci nikdo neudržoval, proto se všichni snažili rychle usnout a nemyslet na bodající, všudypřítomnou zimu.

„Panebože, Bohouši,“ zamumlal kdosi k zdánlivě neúnavnému mladíkovi, jenž si stále cosi škrábal perem do svého roztrhaného zápisníku, „běž už spát, proboha...“

„Hned,“ odpověděl, „copak tě nějak ruším, sakra?“

Rozespálý jen cosi podrážděně zamumlal a otočil se na druhý bok, snad aby dal druhému najevo, že ho absolutně nezajímá.

„Bohouš“ se s povzdechem otočil zpět ke svému deníku. Po celou dobu cesty si vedl zápisy o tom, odkud kam šli a kolik to bylo kilometrů, někdy ale psal třeba i o jízdě vlakem nebo přespání na vagoně, jako právě dnes, a zároveň si trasu zaznamenával do mapy. Nevěděl, jestli mu to v budoucnu k něčemu bude, ale kdo ví, hodit se to může.

Po chvílce zaklapl zápisník, zastrčil ho zpět do horní kapsy své krosny, hodil do ohně několik polen, aby mu bylo tepleji, než usne, a konečně se uložil ke spánku. Ani nevěděl jak, vzpomněl si na svoji rodinu. Občas se mu stýskalo, samozřejmě, ale nebyl z těch, kdo na domov myslí neustále. Velká rodina mu ale chyběla, i přesto, že mu ji teď částečně nahrazovala parta hlučných kamarádů. Měl osm sourozenců, což v jeho kraji nebylo nijak neobvyklé. Rodiče se starali především o své malé hospodářství v Ústí nedaleko Humpolce, kde bydlel. Usmál se. Rád vzpomínal na své dětství, byť skončilo teprve nedávno.

Probudil se s prvními slunečními paprsky. Ostatní byli už dávno vzhůru, připravovali snídaní nebo si balili věci zpět do batohu. Po jídle znovu vyrazili, a ačkoli všechny bolely nohy z včerejšího pochodu, snažili se to před ostatními nedávat nijak najevo a tvářit se hrdinsky, jak bylo ostatně jejich zvykem..

„Hele!“ ukázal jeden z nich zničehonic, po pár hodinách cesty, kamsi do polí, „vidíte to?“

„Aha...“ odpověděl další, „myslíš pole? Dobrý, no,“ zasmál se a potřásl hlavou.

„Bramborový pole...“

To už nikdo neváhal a všichni se rozběhli na pole. Brambory byly totiž téměř jediné jídlo, které za celou dobu cesty měli. Snadno skladovatelné, syté a jež lze sehnat téměř všude, byť takto nepoctivě, se staly po pár dnech už ne tak dobrou alternativou. Jenže co mohli dělat? Peněz bylo nazbyt, nic jiného se vlastně dělat nedalo...

Na cestě se najednou objevil jakýsi děda, s holí v ruce a typickým sedlákovským čepcem. Nejprve si ho nevšimli, když však zaslechli hudrování a spatřili, jak zdánlivě křehký stařík přidal do kroku, zpozorněli.

„Co ty tam robisz?!“ vykřikl z plných plic a mával holí ve vzduchu, „przestań teraz albo zadzwonię na policję!“

„Co říká?“ zašeptal Bohouš vedle stojícímu.

„Nevím,“ odpověděl, „ale řekl bych, že bychom měli jít, pomalu...“

„Sassy młodych ludzi, nic nie robić i po prostu kradzież uczciwych ludzi! Poczekaj, aż cię złapię!“ křičel a nepřestával hrozit.

Pochopili. Co nejrychleji se rozběhli pryč, nicméně jen pomalu a těžkopádně, běh s několikakilogramovou zátěží na zádech a ještě pár kily brambor v náručí, zvláště když jsou nohy po celodenní chůzi těžké a bolavé, dá zabrat. Ohlédli se, děda pořád za nimi, což nechápali, takhle staří lidi přece nikdy neběhají, jenže tenhle byl vytrvalý a vzdálenost mezi nimi se neustále zkracovala, s takovou nás určitě brzy dohoní, pomyslel si každý, a byť již unaveni a udýcháni, pokračovali dál. V ohbí zatáčky, když je děda na chvíli ztratil z dohledu, najednou jeden vyběhl z cesty a skočil do hustého mlází ve škarpě, následován ostatními. Co nejvíce se přitiskli k zemi. Po pár minutách již netrpělivě zvedali hlavy, rozhlížejíce se, kam se děda tak náhle ztratil, vždyť byl hned za nimi, dodali si tedy odvahy a vylezli zpět na cestu. Děda nikde. Ani za zatáčkou. Zřejmě se po marném úsilí rozhodl vrátit zpátky domů.

„Dostal z nás strach,“ pronesl kdosi po pár minutách ticha. Rozsvítilo se jim. No jasně, jinak by po nás pořád šel, ale viděl, že na nás nemá, jak jsme byli rychlí, uvědomili si a s pohrdavými úšklebky a úsměvy na rtech se vzájemně uznale poplácávali po ramenou. Nenapadlo je, že stařík byl o padesát let starší a že toho na něj třeba bylo příliš, ani to, že kdyby byl býval vydržel, za chvíli by je dohonil, jelikož svůj náskok stále zmenšovali. Na chvíli si sedli, aby si po sprintu odpočinuli, a za chvíli už se, celí pyšní a nadšení, zase vydali na další cestu.

Několik hodin nato dorazili do města Freystadt. Pokračovali dál, neboť noc byla ještě daleko a dnes už se nechtěli příliš zdržovat. Zničehonic jim však cestu zastoupilo několik mužů ve spojeneckých uniformách. Přestože nikdo z nich neměl co skrývat, zastavilo se jim srdce, protože si moc dobře vzpomínali na podobné uniformy doma ještě před dvačtyřicátým rokem.

„Guten Tag,“ prohlásil rázně ten první, pravděpodobně nadřízený, „woher kommt ihr und wohin? Zeigen ihr uns ihre Rucksäcke, bitte,“ nařídil jim, aby mu ukázali obsah svých batohů.

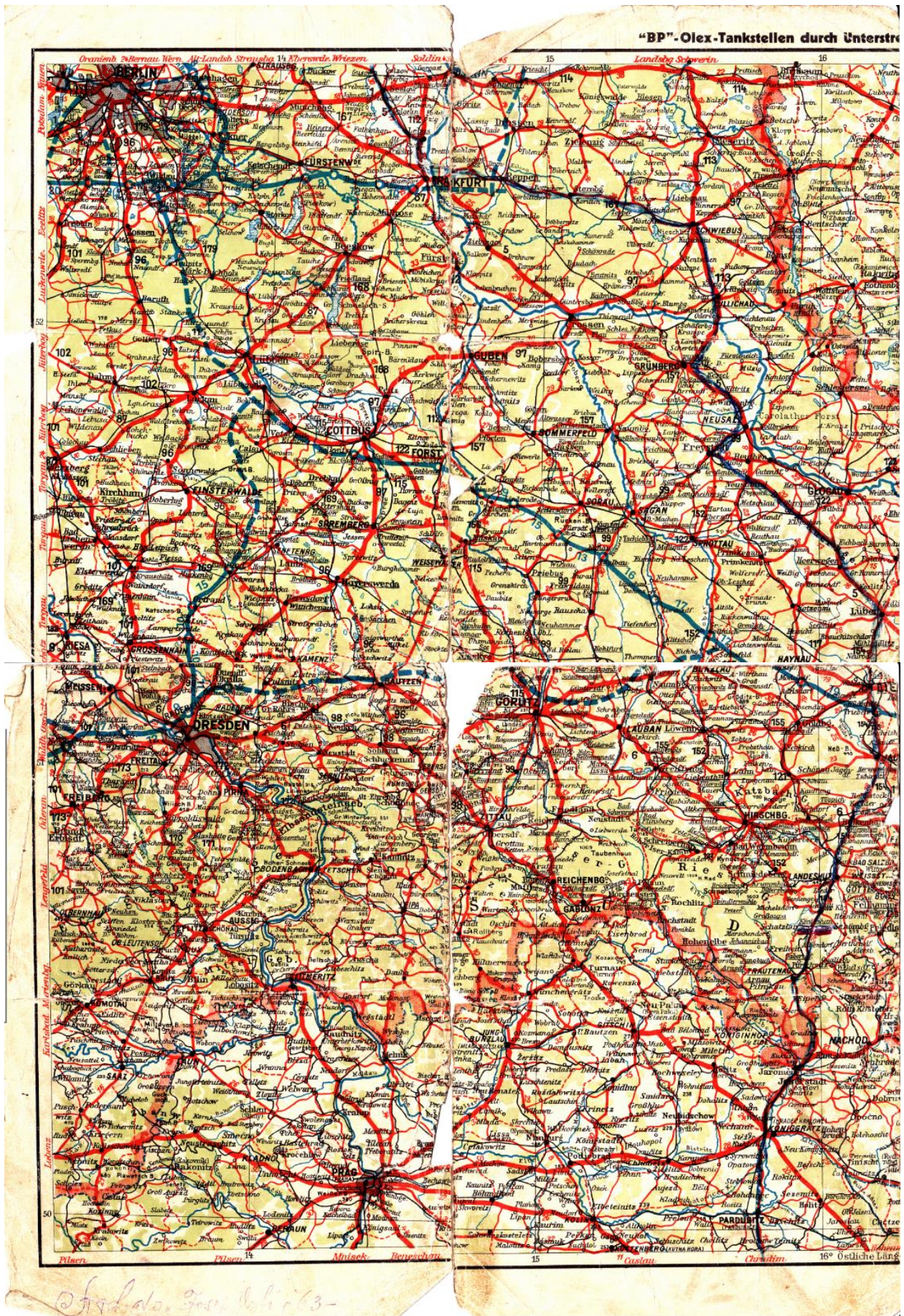
„Wir stammen aus Tschechoslowakei,“ odpověděl někdo, „und wir gehen aus Deutschland, nach Hause,“ v krátkosti představil sebe i ostatní jednoduchou němčinou.

V rychlosti jim prohledali krosny, v nichž naštěstí neshledali nic neobvyklého, až na malý kapesní revolver schovaný u opáleného třícátníka Fialy. Chvíli se vyptávali, po chvíli však zamračeně prohlásili, že si ho tedy může nechat, vážně pokývali hlavami, ještě jednou přejeli přísným pohledem všech dvanáct mužů, pronesli něco ve smyslu, že doba je těžká a každý se teď musí mít na pozoru, a konečně je nechali být. Po jejich odchodu se všem velmi ulevilo. Neskrývali sice nic nepovoleného, snad až na ten Fialův revolver, jenže nikdy nevíte, co si ty záhadné uniformy mohou vymyslet.

Utábořili se v blízkosti nedaleké malé vesnice Zyvus. Dnešní dlouhá a nabitá túra všechny nezvykle vyčerpala, proto se většina z nich ukládala ke spánku ještě před západem slunce. Bohouš si však, ačkoli stejně znavený jako všichni ostatní, vzal ještě svůj zápisník a mapku, posadil se na kraj cesty a opřel se o silný kmen stromu. Na chvíli se zahleděl na mnoha povozy, koňmi a auty proježděnou lesní cestu. Tolik mu připomínala tu ušlapanou polňačku, po které den co den kráčel s ostatními ústeckými, ráno do obecné školy Branišova, odpoledne po vyučování zpátky domů. Nebylo to daleko, jen něco okolo dvou kilometrů, ale pokaždé, co chvíli se zastavující nebo odbíhající do polí, jim to netrvalo méně než hodinu.

Povzdychl si a zakreslil do mapy dnešní trasu. Bylo mu teď docela líto, že ve čtrnácti letech jejich společné trasy Ústí-Branišov skončily. Nastoupil totiž do Jihlavy, začal se učit se na pekaře, našel si jiné přátele, ale přesto mu jeho staří kamarádi z dětství chyběli. Musím zas zorganizovat nějaké setkání, pomyslel si, vždyť už je to kolik let, co se naposled viděli, no pět určitě. Hned jak přijedu domů, usmyslel si, nebo až chvíli potom, musím si přece trochu odpočinout, ale pak beztak půjdu na vojnu, takže to zase musím odložit, a kdovíkolik let tam budu... Ale času dost, usmál se, jednou to udělám. Ano, pomyslel si odhodlaně, musím. A zase si projdeme tu naši trasu, jako kdysi, a starou školu, kdoví jestli tam ještě stojí...

Zapsal si všechna navštívená místa, zvedl se, potichu, aby nerušil ostatní, přichystal si celtu a upravil krosnu, jež sloužila jako polštář, zul si boty, konečně se zabalil do deky a pár minut nato usnul.

Část mapy, do níž si p. Svoboda zakresloval ušlou trasu

Zapsal si všechna navštívená místa, zvedl se, potichu, aby nerušil ostatní, přichystal si celtu a upravil krosnu, jež sloužila jako polštář, zul si boty, konečně se zabalil do deky a pár minut nato usnul.

Když se probudil, slunce už stálo vysoko na obloze. Promnul si oči, posadil se a zčásti rozespale, zčásti překvapeně se rozhlédl po ostatních. Všichni ještě leželi zabalení do celt, spali, tiše si povídali nebo hráli karty. Zřejmě někdo usoudil, že po výjimečně dlouhém pochodu je třeba si odpočinout, jako to udělali už několikrát předtím. Skvělé, pomyslel si a znovu se zachumlal do deky. Nohy ho bolely a i po vydatném několikahodinovém spánku si připadal unavený. Za pár minut znovu usnul.

Vstal až za pár hodin. Dával si na čas, věděl, že v tyto dny nemusí dělat nic kromě spánku a jídla. Natáhl si kanady, se zavazováním se ani neobtěžoval, z batohu vytáhl několik špinavých brambor, povzdechl si, proč musí být pořád brambory, klackem rozhrnul horký popel v ohništi, aby se jídlo rychleji upeklo.

Po snídani/obědě se znovu natáhl. Ačkoliv myslel, že se mu znovu usnout nepodaří, probudil se, až když byla kolem hluboká noc. Ani nevylézal, jen hodil do vyhasínajícího ohně pár brambor, za chvíli je znovu vytáhl, najedl se, a ačkoli tomu sám nevěřil, znovu upadl do hlubokého spánku.

Probudily je velké dešťové kapky a hřmění hromů v dálce. Prudce se ochladilo a mraky na šedé obloze zolovnatěly a ztěžkly. Všichni se v rychlosti sbalili, zamaskovali ohniště a vyběhli z lesa přes širokou travnatou pláň k blízké vesnici. Naštěstí už se dávno rozednilo, takže nemuseli bloudit ve tmě k chabě osvětlené vsi.

Celí mokří a udýchaní doběhli na náves. Co nejrychleji se snažili najít jakékoli místo k přečkání bouřky, domky a chalupy místních obyvatel, jež přivandrovalce nevrle sledovali zpoza záclon a závěsů za okny, totiž rozhodně nepřicházely v úvahu, a tak jim nezbylo než se schoulit pod rozlehlý strom uprostřed návsi, což sice zrovna bezpečné nebylo, jenže co mají chudí a špinaví vandráci dělat.

V provizorním úkrytu přečkali několik prázdných hodin, strávených především koukáním do deště, zamračeným sledováním oblohy a přemýšlením nad tím, kdy by tak konečně mohlo přestat.

Krátce po poledni se liják zmírnil, vysvitlo slunko a déšť konečně ustal. Znovu se vydali na cestu, tentokrát rychlejším tempem, protože bylo třeba dohnat zameškané dopoledne, ale i mnohem radostněji, neboť byli jednak osvěženi vydatným odpočinkem a jednak se jim po dlouho očekávané sprše mnohem lépe kráčelo.

Do Liebenwalde, kde měli plánované přespání, dorazili až pozdě v noci. Dlouho se snažili najít nějaké místo, starou stodolu, garáž, přístřešek nebo cokoli podobného, protože spát na mokré zemi se skutečně nikomu nechtělo, jenže nakonec jim nezbylo nic jiného, než opustit ztichlou ves a rozložit si celtu na jakžtakž suchém jehličí v blízkém lese. Oheň ani nerozdělávali, bylo jasné, že snažit se o to je zbytečné, a šli rovnou spát.

Bohouš se ráno vzbudil brzo, mnohem dřív než ostatní. Chvíli se znovu snažil usnout, záhy však zjistil, že to nemá smysl, proto si vytáhl z krosny svou mapku, tužku a zápisník a zakreslil si včerejší trasu. Vysoukal se zpoza deky, připravil malé provizorní ohniště, nasbíral náruč dříví a zapálil oheň. Vytáhl z batohu lahev s vodou a brambory, vodu nalil ji do kotlíku a brambory vhodil rovnou do ohně, chvíli počkal, až se voda začne vařit, potom do ní nasypal trochu čajové směsi z plechové krabičky. Čaj mívali jen občas, proto se s ním muselo šetřit, jenže, jak Bohouš usoudil, nemělo by se to přece schovávat do nekonečna, dorazí domů, a co pak tam s čajem, kdoví jak by si ho rozdělovali. Potom se oholil, pomocí obyčejného kapesního nože a malého nakrápělého zrcátka a opláchl obličej v blízké říčce.

Tohle brzké vstávání mu připomnělo jeho pekařskou praxi a následně i zaměstnání, tehdy ale musel vstávat mnohem dřív, ještě dlouho před svítáním, aby stihl roztopit pec a upéci čerstvé pečivo na ráno. Dojíždění z Ústí až do Jihlavy, kde se učil a pracoval, naštěstí řešit nemusel, bydlel totiž v místnůstce hned za pekárnou, jen občas odjel na kole na noc k rodičům, aby se krátce po půlnoci vracel ztmavlou a ztichlou krajinou zpátky do Jihlavy.

Na cestu vyrazili krátce po tom, co se ostatní vzbudili a najedli. Bylo opět teplé počasí, oproti předchozím dnům se ale snad kvůli včerejšímu dešti mírně ochladilo. Pár kilometrů za městem Luban však nastal problém. Ztratili se.

„Já jsem vám říkal, že jsme tam u té chalupy neměli odbočovat,“ zamumlal Palán, mladý Jihlavan, který měl řeči snad ke všemu, co kdo řekl.

„Jo, jenže tam jsme museli odbočit,“ namítl Žák, další Jihlavan, „pochop, že kdybychom neodbočili, stočili bychom se pak zase na sever! Toho sis nevšímal?“

„Ale kdepak, ztratili jsme se už za Lubanem. Vždyť tam nebyl žádný ukazatel,“ ozval se Fiala, „já jsem si toho všiml, jenže vy byste mě stejně neposlouchali.“

„Jo, protože když jsme naposled poslouchali tebe, taky jsme se málem ztratili, pamatuješ, hned za Ahrendorfem!“ vykřikl rozhořčeně Palán.

„Ale kdepak,“ vykřikl zas někdo jiný, „odbočili jsme špatně hnedka támhle, u toho rybníka, tam jsme to měli vzít skrz les a ne po tý cestě! Ta totiž vede pak zase špatným směrem!“

V zápalu hádky si ani nevšimli, že jim Luban už dávno zmizel z dohledu, ztratili tedy poslední bod, podle něhož se mohli zorientovat. Když to zpozorovali, bylo už pozdě. Vracet se nechtěli, na to jim nezbýval čas ani síly, tak prostě pokračovali dál. Tímto bezcílým zoufalým blouděním po kraji strávili zbytek odpoledne, a když se přiblížil večer, rozložili si deky prostě tam, kde zrovna byli, nenamáhajíc se ani s hledáním vhodného místa k vykopání ohniště nebo krytu před větrem či deštěm.

Druhý den se na další část cesty vydali už těsně po svítání. Naštvaní, unavení a hladoví zamířili stejným směrem jako předchozí den, na kopec, za nímž, jak doufali, leží vysněné město, řeka nebo jakýkoli jiný orientační bod.

„Jestli tam to město nebude,“ udýchaně procedil Fiala skrz zuby, když stoupali po svahu kopce, „tak se otočím a vrátím se zpátky na tu pitomou odbočku, to vám přísahám.“

Nikdo neodpověděl. Popravdě, každému bylo v tu chvíli úplně jedno, jestli se Fiala vrátí nebo bude pokračovat s nimi, byli totiž jednak soustředěni na cestu před sebou a napínali zrak za blížící se vrchol kopce, a jednak už se nikdo nechtěl hádat, koneckonců, kdoví kolik dní ještě stráví takto pohromadě. A přece jen strávit je buď rozhádání a rozzlobení, nebo v trapném zarputilém tichu nikoho nelákalo.

Konečně dosáhli vrcholku hory. K obrovské úlevě a nadšení před sebou spatřili očekávané město, což je potěšilo zčásti také proto, že Fiala byl schopen svůj slib splnit, a to v hloubi duše nikdo nechtěl.

Na velké nástěnné mapě před nádražím si všimli, že neodbočili špatně ‚u té chalupy‘, ani když pokračovali po cestě místo skrz les, ale až mnohem později, když sešli na polní cestu, která náhle záhadně končila, čehož si nikdo z nich nevšiml. Dá se ale říct, že takto ušli jen o pár kilometrů delší trasu, než kdyby šli pořád po hlavní.

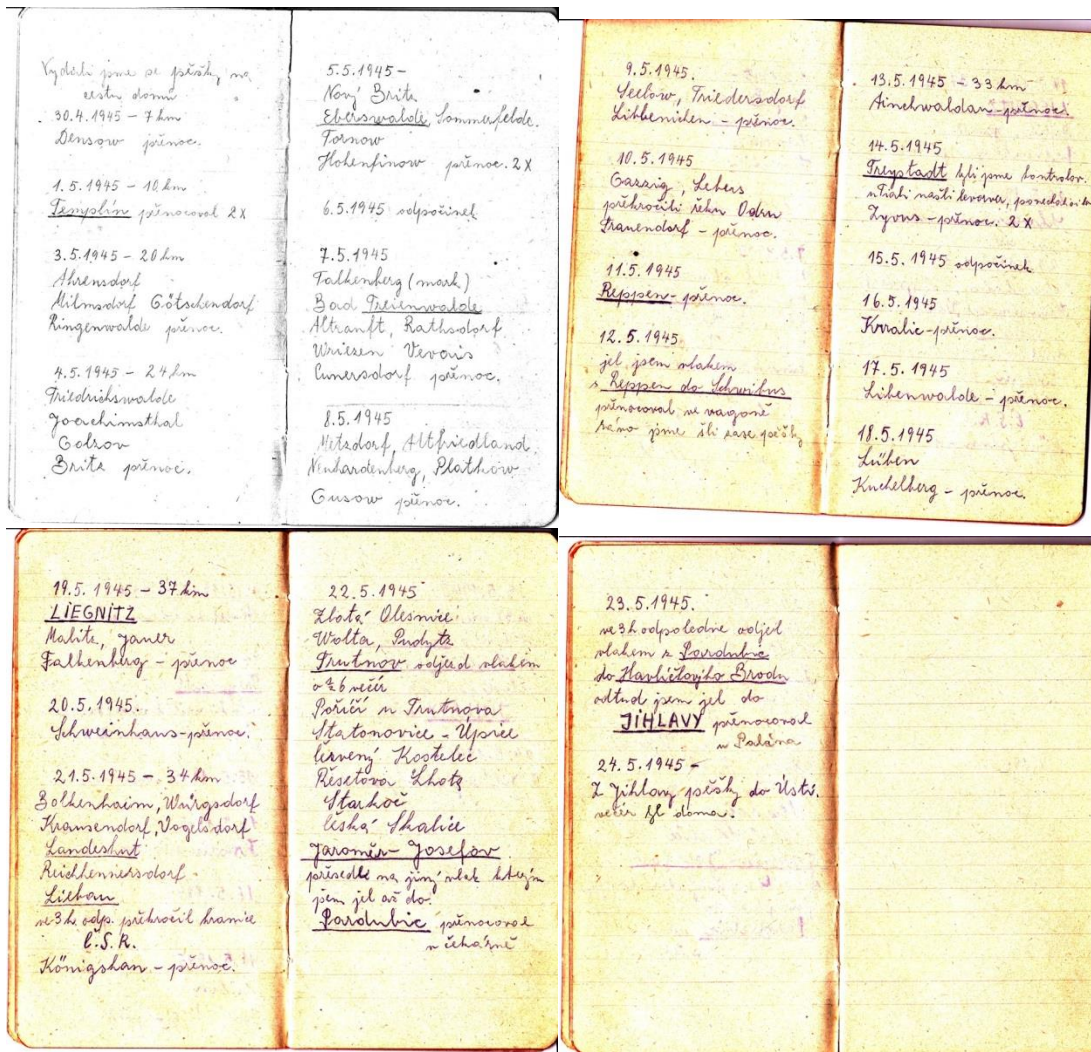
Pokračovali dál, přes několik dalších měst. Dnešní cesta byla mimořádně dlouhá, zatím asi nejdelší, co ušli, nikomu to však nevadilo, posílení novou energií, již načerpali snad z ranního pohledu na město pod nimi. Kvečeru dorazili do menšího Fahlenbergu, na první pohled nijak neobvyklého města. Co však všem včetně Bohouše vyrazilo dech, byla tovární čtvrť na kraji města. Působila jako téměř přesná kopie Siemensstadtu v Berlíně. Firmy, kde tři roky všichni pracovali, kde zažili silné, dechberoucí, výrazné okamžiky, odkud právě teď odcházeli domů.

Roku 1942 nasedl Bohouš stejně jako Fiala, Žák, Palán a všichni ostatní do vlaku směr Berlín. Měl jen mlhavou představu o své budoucnosti, o budoucnosti totálně nasazeného, možná se trochu i bál. Zcela jistě, navzdory všem slibům a nadějím ho čekalo dlouhé odloučení od rodiny, od domova, kamarádů, přátel a všeho, co miloval. Nevěděl, jestli jim bude moct psát. Jak se obejdou bez jeho příjmu v pekárně. Nevěděl nic.

Siemensstadt byl rozlehlý prostor s několika velkými továrními budovami a mnoha dalšíma, menšími, jež nazývali lágry a v nichž bydleli všichni nasazení, Češi, Poláci, Holanďané nebo Francouzi.

Ačkoli to nebylo jako Bohoušův pokojík doma v Ústí, s postelemi se sněhobílými peřinami a beze smítka prachu nebo pavučin, bydlet se v tom dalo s trochou fantazie celkem i pohodlně, a ani pošta ho nezklamala, dopisy totiž mohli psát, snad jaké chtěli (nikdo nevěděl o tom, že by se kontrolovaly, nikdy jim totiž nebyly vráceny nebo neodeslány s tím, že obsahují něco nepovoleného či zakázaného) a v nich posílat, co chtěli, včetně peněz a cigaret. Oproti tomu jídlo, jež ale dostávali pravidelně třikrát denně, za pár dní omrzelo, strava se totiž skoro pořád skládala z čočky a mořských ryb.

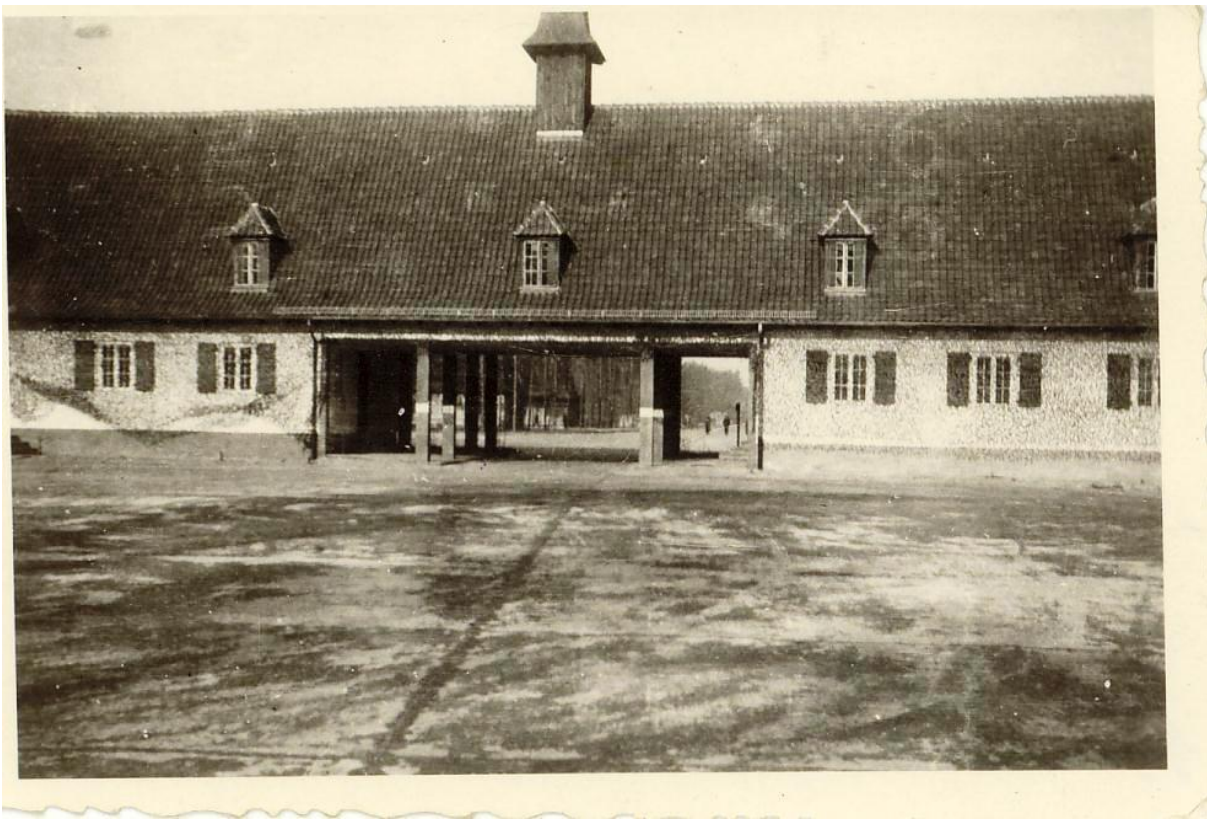
Na denním pořádku bylo bombardování. Nekonečné chvíle, strávené v podzemních úkrytech proti střepinám, nikoli však bombám, během nichž jim nad hlavami létaly zápalné bomby a rachotila letadla, byly neuvěřitelně nervově vypjaté a vyčerpávající. Často se stalo, že se někdo zhroutil, protože takový tlak prostě nevydržel. Jednou dokonce zápalná bomba způsobila vyhoření jednoho lágry, nic vážnějšího ale naštěstí nenastalo.

Ukázky z cestovního deníku

Budovy Siemensstadtu

Budova lágru - „Grosshalle“

Totálně nasazení Češi před lágrem (ve stejném složení také na cestě domů)

tlak prostě nevydržel. Jednou dokonce zápalná bomba způsobila vyhoření jednoho lágru, nic vážnějšího ale naštěstí nenastalo.

Na denním pořádku bylo bombardování. Nekonečné chvíle, strávené v podzemních úkrytech proti střepinám, nikoli však bombám, během nichž jim nad hlavami létaly zápalné bomby a rachotila letadla, byly neuvěřitelně nervově vypjaté a vyčerpávající. Často se stalo, že se někdo zhroutil, protože takový tlak prostě nevydržel. Jednou dokonce jedna zápalná bomba způsobila vyhoření jednoho lágru, nic vážnějšího ale naštěstí nenastalo.

Na pobyt v Berlíně však měl Bohouš i hrstku veselých vzpomínek. Občas se všichni Češi scházeli v malé hospůdce, napodobující názvem i vzezřením jednu pražskou, v níž hrávala hudba, kterou jste mohli za nějaký poplatek nechat zahrát té, která se vám líbila. A přece jen, tři roky jsou dlouhá doba, Bohouš si zde na nějaký čas namluvil mladou Polku, jež tam pracovala jako švadlena. Nebyl to žádný vážný vztah, přesto spolu zažili i pár hezkých chvil, na něž Bohouš mnohokrát rád vzpomínal.

Ve středu dvacátého pátého května (přece jen mu byl zápisník s údaji o dnech a městech, jež navštívili, k něčemu dobrý) byli Čechoslováci spolu s nějakými dalšími národnostmi převezeni do blízkého Kerkowa bei Argemunden, kde byl teď jejich úkol kopat německé zákopy. Strávili zde a v blízkých vesnicích pět dní, načež byli propuštěni a mohli se vydat na dlouhou cestu domů.

S trhnutím se probral. Ani si neuvědomil, že už hodnou chvíli přemýšlí nad životem v Berlíně. Ostatní na tom zřejmě byli stejně, proto doufal, že nějak nechtěně zase neodbočili ze správné cesty. Začalo se stmívat, proto je jemně vytrhl z myšlenek, připravili si ležení a oheň a upekli večeři. Měli za sebou nejdelší pochod vůbec, proto usnuli skoro okamžitě po večeři. Jen Bohouš si znovu neúnavně zakresloval a zapisoval trasu do mapky, než zápisník konečně uklidil, přiložil na oheň a na pár hodin usnul.

Od domova, od té tenké linky na zmačkané mapě, od československých hranic, je teď dělilo už jen pár desítek kilometrů. Nemohli se už ubránit toužebným vzpomínkám na minulost před dvačtyřicátým ani nadějným vyhlídkám do blízké budoucnosti. K velkému zklamání ale bylo více než jasné, že se do vlasti dostanou až minimálně zítra.

Blížilo se poledne druhého dne. Na obzoru nebyl ani mráček, vypadalo to na další slunný den. Kráčeli rychle, snad hnání vidinou brzkého shledání s rodinou, která, hlavně v těch posledních dnech cesty, s každým dalším krokem získávala pevnější a stálejší obrysy. Sužovalo je proto čím dál větší horko a v duchu toužili po alespoň krátkém odpočinku ve stínu lesa, nikdo se však neměl k tomu, aby palčivou myšlenku vyslovil nahlas, nechtěli snad před ostatními vypadat zbaběle či unaveně.

V zákrutu cesty se před nimi vynořil malý rybníček s napohled průzračnou a ledově chladnou vodou, jenž k osvěžení se přímo vybízel. To už neváhali, vmžiku ze sebe shodili všechny věci a vrhli se do vody. Nikdo si ale ani nevšiml tmavých mraků, které se zničehonic objevily na jasné obloze, ani prvních kapek čeřících vodní hladinu...

„No do háje,“ zastavil se Žák, „zas prší.“ V tu chvíli se v dálce zablesklo a uhodil hrom.

„Sakra! No to je fakt skvělý, zrovna teď, do háje!“ stěžovali si všichni, v rychlosti vylézali z vody a celí mokří a naštvaní se snažili obléknout. Zaběhli do blízkého lesa. Neměli nejmenší ponětí, jak se chovat při bouřce, byť si matně vzpomínali, jak jim něco takového říkali ve škole, přesto si řekli, že nejmoudřejší bude nejspíš schovat se hluboko v lese.

Bouřka přešla stejně rychle, jako začala. Netrvalo ani půl hodiny, než se oblaka začala trhat a děšť slábnout. Bylo o něco chladněji než předtím, to jim ale vyhovovalo mnohem více, proto natáhli krok a do Schweinhausenu, kde plánovali přespat, dorazili ještě za světla. Utábořili se až za městem na louce u lesa a snad kvůli tomu, že se nemohli dočkat zítřejšího přechodu hranic, se v malém táboře rozhostilo ticho neobvykle téměř okamžitě po večeři.

Tenká linka v Bohoušově mapce zaznamenávající trasu, již měli za sebou, se po dnešku už skoro dotýkala hraničních čar. Nedovedl ani slovy popsat, což vlastně žádný z nich, jak moc se těší. Budou doma, ne sice přímo doma jako se svou rodinou a tak, ale ve své vlasti, nadosah od dřívějšího života, od kamarádů a přátel. Za pár dní už konečně obejme svou matku a otce, zase spatří to staré hospodářství, to útulné stavení, kde všichni žili, jak se na to těšil. Povzdechl si, usmál se, přikryl se celtou a zavřel oči.

V pondělí byli všichni ještě netrpělivější než předchozí den. Poté, co si ve městě Landeshut všimli na ukazateli u cesty, že do Königshanu neboli Královce zbývá pouhých třináct kilometrů, už doslova běželi. Z nějakého důvodu na ně padala nervozita. Nezpomalovali však, udýchaně pokračovali dál.

Deset kilometrů. Ztichli. Těm nejcitlivějším se roztřásla brada. Nebylo už slyšet nic než zrychlený dech a dupot tuctu párů nohou na cestě. Pět kilometrů. Tři. Jeden. Město Lieben – a tři hodiny odpolední, kdy ze sebe konečně shodili nervozitu a strach – vlastně ani nevěděli, čeho se báli – a kdy se opět po třech letech ocitli v Československu.

Ačkoli na první pohled byste mezi jihozápadním Polskem a severní Moravou jen těžko hledali rozdíl, všichni cítili, že je tu všechno jiné. Vzduch byl všude stejný, ale přesto tady tak nějak svěžejší a voňavější, slunce svítlo pořád stejně, a přesto zde bylo to horko jaksi snesitelnější a příjemnější, lidé až na jazyk pořád stejní, přesto prostě jiní. Nedovedli vysvětlit, v čem se vše tak liší, avšak věděli to a cítili, že tady jsou doma, že jsou šťastní.

Přespali hned za Královcem, a druhý den už zase kráčeli do Trutnova. Dávali si načas, chtěli si užít ten pocit, že jsou zase doma po tak dlouhé době, že už si nemusí namáhat hlavu s němčinou a že zas všechno bude jako dřív. Na sto procent, to věděli.

V 17:30 odjížděl vlak do Jaroměře-Josefova a odtud do Pardubic. Přespali rovnou na nádraží v čekárně, neměli už sílu přesouvat se někam za město, zvlášť když by se sem měli druhý den zase přesouvat na vlak do Havlíčkova Brodu.

„Stejně je to ten nejlepší pocit, být zase doma,“ prohodil kdosi zamyšleně do ticha a tmy čekárny. Nikdo neodpověděl. Každý byl v myšlenkách už u své rodiny. Snažili se co nejrychleji usnout, aby už přišel zítřek. Vždyť zítra, maximálně ve čtvrtek, tedy pozítří, už zase uvidí svou rodinu. Svoje rodiče, sourozence, domov, kamarády, vybaví se jim všechny známé, naplň zapomenuté dojmy z dětství a z doby před tím. Vdechovali teplý, trochu začouzený vzduch pardubické čekárny a pomalu usínali.

Druhý den už vše opět získalo rychlý spád. Ve vlaku z nich jako by z nich opadla veškerá nostalgie a únava z předchozích dnů, přímo přetékali nadšením a veselím. Nemohli se nabažit toho pocitu, že kolem slyší svůj rodný jazyk namísto té proklaté němčiny, že za pár hodin už konečně budou doma a že mají kolem sebe partu dobrých kamarádů, s nimiž se (jak si horečně slibovali) budou často vídat. Proto netrvalo dlouho, než vlak zastavil v Havlíčkově Brodě, a to už je někteří začali postupně opouštět, jak jeden bydlel tady a další o kus dál.

Zbylo už jich jen pár, když dorazili do Jihlavy. Blížil se večer, proto se Bohouš rozhodl, že shledání s domovem o den odloží a domluvil se s Palánem, že přenocuje u něj v bytě. Jeho rodiče také bydleli mimo Jihlavu a on, protože pracoval v Jihlavě, pronajal si zde malý pokojík, než si vydělá na vlastní byt nebo než se rozhodne, jestli se vrátí k rodičům.

Přišel čtvrtek. Bohouš chvátal, ani se nemyl a neholil, přestože hygienu již pár dní zanedbával, vlastně celou cestu, když nad tím tak přemýšlel, ale bylo mu to jedno. Rozloučil se s Palánem, natáhl krok a hodinu už se blížil k rodnému stavení. Padla na něj nervozita, trochu se začal bát, co uvidí. Co když se rodiče odstěhovali? Co když už doma nebudou žádní sourozenci, nikdo, kdo by ho přivítal? Co když na něj už zapomněli? Báł se pomyslet na nejhorší. Pak si uvědomil, že se přece jen měl včera oholit a umýt, aby nepřišel tak špinavý a začouzený, proto si aspoň plivl do dlaní a rukou trochu prohrábl tmavé vlasy.

Samozřejmě že se rodiče neodstěhovali, doma pořád žila parta sourozenců a nikdo na něj nezapomněl! Skoro se styděl, že na něco takového mohl vůbec pomyslet. Jak byl rád, že zase všechny vidí! Nedokázal teď slovy vypovědět svoje štěstí. Byl doma. Po třech letech odloučení byl konečně doma.